

Pandemia COVID-19 - catalizatorul schimbarilor radicale în politicile fiscale? Câteva observații despre România, propunerile UE și tendințele globale

Facilitățile fiscale, fie ca au implicat amânări, scutiri la plata sau alte înlesniri, reprezintă o componentă decisivă a planurilor de sprijin economic pe care guvernele din toată lumea le-au aplicat în faza inițială de apariție a pandemiei, dar și în a doua etapă de repornire a activității.

Politicile fiscale s-au adaptat pentru a răspunde rapid condițiilor economice atipice ale acestei perioade, însă fără a suferi modificări pe fond. De exemplu, discuțiile privind taxa digitală preexistentă crizei pandemice au accelerat, însă era deja larg acceptat ca sistemele fiscale ar trebui revizuite pentru a răspunde transformărilor aduse de tehnologie și digitalizare. Totuși, faptul că au început să fie aduse mai des în discuție elementele fundamentale ale impozitării directe și indirecte arată că pandemia COVID-19 poate fi catalizatorul unor schimbări de substanță în politicile fiscale. Este vorba de tendințe europene și globale în domeniu - așa cum voi detalia mai jos - care vor avea impact în România. Dacă ne referim doar la propunerile locale, observăm că de curând guvernul a emis o serie de principii pentru viitorul politicii fiscale, dar și că a reapărut în dezbaterile publice propunerea de schimbare a sistemului de impozitare centrat pe cota unică.

Discuții despre politica fiscală în România

În planul privind relansarea economică anunțat de guvern, găsim câteva direcții privind politicile fiscale locale. Documentul pornește de la situația actuală pe care o descrie astfel: "mai multe modificări ad-hoc implementate în cursul ultimilor ani au subminat stabilitatea și transparența sistemului. Deși cotele de impunere pentru toate impozitele mari sunt aliniate nivelurilor practicate de țările comparabile din regiune, raportul general dintre veniturile fiscale și PIB din România este inferior. Cauzele principale ale acestei situații sunt bazele de impunere mai reduse și colectarea inefficientă". În continuare, documentul arată că "un sistem fiscal mai echitabil, mai eficient, mai simplu și mai transparent ar susține mai bine activitățile din economia națională și ar contribui la rezolvarea problemelor de conformare".

Ce măsuri are în vedere în acest sens? Propunerile sunt pe termen mediu și lung și se referă la eliminarea din sistemul fiscal a distorsiunilor și a lacunelor ce oferă contribuabililor posibilitatea de minimizare a poverii fiscale, simplificarea regulilor pentru a facilita conformarea și administrarea; eficientizarea modului în care sistemul asigură o distribuție corectă a poverii fiscale.

Sunt principii pe care nimeni nu le poate contesta, dar rămâne de văzut care vor fi mecanismele și prevederile legale prin care vor fi transpuse în practică. Pe de altă parte, problema necesității unui "sistem de impozitare mai just (fair)" o regăsim și în documentul publicat pe site-ul Bancii Naționale a României, "România - zona euro". Aceasta propunere este în deplină rezonanță cu cele ale guvernului din planul de relansare economică, dar, de asemenea, nu arată calea prin care va fi obținută justiția impunerii.

În același timp, unele voci consideră că ar trebui reintrodusă impozitarea progresivă. Ar fi o metodă care creștea mai mult echitatea și ar crește colectarea? Există argumente pro și contra, dar că de obicei implementarea este esențială. Diferitele metode de creștere a colectării au avut efecte minore în România. Mediul de afaceri a insistat ca reforma administrației fiscale și informatizarea ar rezolva această problemă într-o mare măsură. Progrese s-au făcut în acest sens, dar prea puține față de nevoile bugetare care, după pandemie, se află în creștere abruptă.

Propunerile Comisiei Europene

Totodată la nivel european și global nevoia de venituri bugetare este tot mai mare pentru că toate guvernele au lansat planuri generoase de susținere a economiei. De unde vin acești bani? Comisia Europeană ia în calcul o taxă digitală, o taxă pe carbon, o taxă pentru întreprinderile mari, toate propunerile fiind în discuție cu statele membre.

Pe 15 iulie, Comisia a adoptat un pachet fiscal care vizează "stimularea echității fiscale prin intensificarea luptei împotriva abuzurilor

fiscale, reducerea concurenței fiscale neloiale și sporirea transparenței fiscale” care cuprinde trei inițiative separate:

- Planul de acțiune fiscală care conține 25 de măsuri distincte de simplificare a normelor și procedurilor fiscale;
- Propunerea privind cooperarea administrativă (DAC 7) care extinde normele UE în materie de transparență fiscală a platformelor digitale. Aceasta propunere va asigura schimbul automat de informații între statele membre cu privire la veniturile generate de vânzătorii de pe platformele online;
- Comunicarea privind buna guvernare fiscală care propune o reformă a Codului de conduită care să abordeze concurența fiscală și practicile fiscale daunatoare din UE.

De asemenea, Comisia va elabora o reformă profundă a sistemului de impozit pe profit pentru a se adapta economiei digitale, prin realinierea drepturilor de impozitare cu modul în care se creează valoarea și prin stabilirea unui nivel minim de impozitare efectivă a profiturilor companiilor.

În perspectiva revenirii la normalitate, politicile fiscale vor avea în continuare un rol determinant și ar putea suferi schimbări majore, la nivel global. O analiză detaliată privind măsurile fiscale, legale și economice luate de peste 100 țări din toată lumea în actualul context, realizată de rețeaua PwC poate fi găsită [aici](#).

Economia globală post-COVID-19 ar putea arăta foarte diferit

Pandemia COVID-19 a dus la scăderea economiilor majorității țărilor și, implicit, a economiei globale, dar unele state au fost și vor continua să fie mai afectate decât altele. Politicile fiscale post-COVID vor lua în considerare atât noua față a economiei globale și a fiecărui stat în parte, cât și costurile acestei crize. Datoria publică masivă a multor țări are impact asupra investițiilor viitoare. Modul de reducere a datoriilor și viteza de reducere a acestora vor fi determinate în principal de ratele dobânzilor, ale inflației și de creșterea economică. Aceste cifre vor fi premisele de la care vor pleca discuțiile despre politicile fiscale viitoare.

Politicile fiscale și globalizarea

Globalizarea pare ca nu va mai fi un obiectiv la fel de clar în anii care urmează. Acest lucru va afecta atât contribuabilii, cât și administrațiile fiscale și rolurile organizațiilor internaționale relevante. Lanțurile de aprovizionare concentrate la nivel global și procesele foarte dependente de oameni se află sub presiune și sunt reanalizate. Automatizarea și robotizarea pot crește și/sau accelera, cu efecte asupra impozitelor privind forța de muncă. Localizarea producției mai aproape de casa în loc să fie plasată în teritorii cu costuri mai mici va aduce modificări substanțiale ale tranzacțiilor și ale modului în care acestea se vor reflecta asupra relațiilor intra-grup și asupra alocărilor ulterioare de impozit pe profit între entitățile unui grup multinațional. Lanțurile de aprovizionare organizate diferit și procesele din ce în ce mai automatizate vor avea impact asupra modului în care se creează valoarea în companiile multinaționale și pot da naștere unor noi provocări din perspectiva prețurilor de transfer.

Pe fondul scăderii veniturilor din impozite, impozitele pe cifra de afaceri (inclusiv taxele digitale) pot începe să pară mai atractive pentru guverne. În aceste condiții, viitorul tratatelor de evitare a dublei impuneri va fi, de asemenea, mai puțin sigur pentru că schimbarea politicilor fiscale ale statelor va pune companiile în situația de a se confrunța cu taxe și impozite unilaterale pentru care tratatele nu oferă scutire de la dubla impozitare.

În orice caz, noul context pune presiune pentru mai multă solidaritate și transparență fiscală. Unele țări au precizat că impun criterii pentru întreprinderile care au sediul în așa-numitele „paradisuri fiscale” atunci când solicită facilități din planurile de măsuri post COVID-19. Alte

state au pus în discuție posibilitatea ca împrumuturile de criza acordate companiilor să fie rambursate înainte ca dividendele să fie distribuite acționarilor, indiferent de locul în care se afla acele companii și acționari. Acest tip de condiții sunt tot mai cerute pentru o mai mare transparență.

Nota de plata pentru criza poate însemna un compromis pe termen scurt între stimul și concurența

Istoric, taxele au crescut după crize, ceea ce evident nu este de dorit, cu atât mai mult cu cât luarea unor măsuri de austeritate prea curând ar împiedica o posibilă redresare economică. Atât contribuabilii, cât și guvernele vor dori să aibă o plasă de siguranță mai bună în viitor și vor pune accent pe sustenabilitatea anumitor tipuri de venituri fiscale care, pe fondul unor crize și tensiuni, ar putea deveni un factor mai important decât până acum care va influența politicile fiscale globale în perioada următoare.